

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 5703-2561

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 5703-2018

ใบชาสด

FRESH TEA LEAF

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 67.140.10

ISBN XXX-XXX-X

มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 5703-2561

THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 5703-2018

ใบชาสด

FRESH TEA LEAF

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 135 ตอนพิเศษ 87 ง

วันที่ 17 เมษายน พุทธศักราช 2561

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ใบชาสด

1.	อธิบดีกรมวิชาการเกษตร หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย นางสาวเสริมสุข สลักเพ็ชร์	ประธานกรรมการ
2.	ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ นางสาวณมาพร อัดถวิโรจน์ นางสาวอิงอร ปัญญากิจ	กรรมการ
3.	ผู้แทนสำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร นางอรรวรรณ วิชัยลักษณ์ นางสาวณัฐธิดา ห้าวหาญ	กรรมการ
4.	ผู้แทนสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร นางสุภัทรา เลิศวัฒนาเกียรติ	กรรมการ
5.	ผู้แทนศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ กรมวิชาการเกษตร นายสมคิด รัตนบุรี นายอนันต์ ปัญญาเพิ่ม	กรรมการ
6.	ผู้แทนศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดเชียงราย (เกษตรที่สูง) กรมส่งเสริมการเกษตร นายนาวัน อินทจักร นางปองภพ อิตา นายพนม มณีรัตน์	กรรมการ
7.	ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ นายสมหมาย คำมาสาร นายสถาพร ศรีวันชื่น	กรรมการ
8.	ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ -	กรรมการ
9.	ผู้แทนสถาบันชา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง นางปิยาภรณ์ เชื้อมชัยตระกูล นางสาวจิราพร ไร่พุทธา นายทริพิชญ์ อายะนันท์	กรรมการ
10.	ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย นางกรวิภา สุขศรีวงศ์ นายศักดิ์ดนัย พัฒนทานต์ นายปณิธาน มหากนก	กรรมการ

11. ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง ศาสตราจารย์สุธรรม อารีกุล	กรรมการ
12. ผู้แทนสมาคมกาแฟและชาไทย -	กรรมการ
13. ผู้แทนสมาคมพ่อค้าชาไทย -	กรรมการ
14. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ นางสาวดวิษา ไพบูลย์ศิริ นางสาวชุติมา ศรสำราญ	กรรมการและเลขานุการ

ชาเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ที่มีอากาศเย็นพอเหมาะ พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในทวีปเอเชีย สำหรับประเทศไทย ชาเป็นพืชที่ภาครัฐส่งเสริมให้ปลูกเพื่ออนุรักษ์ป่าต้นน้ำและสิ่งแวดล้อม ผลผลิตสามารถจำหน่ายในรูปใบชาสดเพื่อนำมาปรุงอาหาร หรือนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชา ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่นิยมทั่วโลก การกำหนดมาตรฐานใบชาสด จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตผลขั้นต้น เพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับผลิตภัณฑ์ชาให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นทั้งในประเทศและการค้าระหว่างประเทศ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร จึงเห็นสมควรให้จัดทำมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ใบชาสด

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 5905-2556. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับใบชาสด.
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. กรุงเทพฯ

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : ใบชาสด
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ใบชาสด เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริม สินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐาน สินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐาน สินค้าเกษตร : ใบชาสด มาตรฐานเลขที่ มกษ. 5703-2561 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้าย ประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายลักษณ์ วจนานวัช)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรฐานสินค้าเกษตร

ใบชาสด

1. ขอบข่าย

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ใช้กับใบชาสด ซึ่งได้มาจากพืชที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Camellia sinensis* (L.) Kuntze วงศ์ Theaceae พันธุ์ที่ผลิตเป็นการค้าของประเทศไทยเพื่อจำหน่ายในรูปใบชาสดสำหรับนำไปปรุงอาหารหรือเป็นวัตถุดิบสำหรับการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชา

2. คุณภาพ

2.1 ข้อกำหนดทั่วไป

ใบชาสดทุกชั้นคุณภาพต้องเป็นไปตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะมีข้อกำหนดเฉพาะของแต่ละชั้นคุณภาพและเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ตามที่ระบุไว้

- (1) สด
- (2) สภาพดี ไม่เน่าเสีย ไม่เปียกน้ำ
- (3) ตรงตามพันธุ์ และไม่มีใบของพืชอื่นปลอมปน
- (4) สะอาด ปราศจากสิ่งแปลกปลอมที่มองเห็นได้และไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพของใบชาสดตามวัตถุประสงค์ของการปรุงอาหารหรือการแปรรูป
- (5) ไม่มีความเสียหายจากศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของใบชาสดตามวัตถุประสงค์ของการปรุงอาหารหรือการแปรรูป

2.2 การแบ่งชั้นคุณภาพ

ใบชาสดตามมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ แบ่งเป็น 3 ชั้นคุณภาพ ยกเว้นใบชาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

2.2.1 ชั้นพิเศษ (Extra class)

ใบชาสดในชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดีที่สุดเป็นยอดอ่อนของใบชาที่ใบยังไม่คลี่ ไม่มีความผิดปกติด้านรูปร่าง และไม่มีผลกระทบต่อรูปลักษณ์และคุณภาพของยอดใบชาสดตามข้อ 2.1

2.2.2 ชั้นหนึ่ง (Class I)

ใบชาสดชั้นนี้ต้องมีคุณภาพดี เป็นยอดอ่อนของใบชาที่ใบยังไม่คลี่และใบชาสดไม่เกินใบที่ 3 ถัดจากยอด ใบชาสดอาจมีความผิดปกติหรือตำหนิเล็กน้อยได้ เช่น รอยชำ รอยไหม้ รอยขีดข่วน รอยแผลเป็นต้น ๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช โดยขนาดของตำหนิโดยรวมต้องไม่เกิน 5% ของพื้นที่ผิวของใบชาสด

ทั้งนี้ความผิดปกติหรือตำหนิต้องไม่มีผลกระทบต่อรูปลักษณ์และคุณภาพของใบชาสดตามข้อ 2.1

2.2.3 ชั้นสอง (Class II)

ใบชาสดในชั้นนี้รวมใบชาสดที่มีคุณภาพไม่เข้าชั้นที่สูงกว่า แต่ไม่เกินใบที่ 7 จากยอด และมีคุณภาพตามข้อกำหนดขั้นต่ำที่กำหนดในข้อ 2.1 ใบชาสดในชั้นนี้มีความผิดปกติหรือตำหนิเล็กน้อยได้ เช่น รอยชำ รอยไหม้ รอยขีดข่วน รอยแผลเป็นต้น ๆ และร่องรอยการทำลายของศัตรูพืช โดยขนาดของตำหนิโดยรวมต้องไม่เกิน 10% ของพื้นที่ผิวของใบชาสด

ทั้งนี้ความผิดปกติหรือตำหนิต้องไม่มีผลกระทบต่อรูปลักษณ์และคุณภาพของใบชาสดตามข้อ 2.1

3. เกณฑ์ความคลาดเคลื่อน

เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพที่ยอมให้มีได้ในแต่ละหีบห่อสำหรับใบชาสดที่ไม่เป็นไปตามคุณภาพและที่ระบุไว้ มีดังนี้

3.1 เกณฑ์ความคลาดเคลื่อนเรื่องคุณภาพ

3.1.1 ชั้นพิเศษ (Extra class)

ไม่ให้ความคลาดเคลื่อน

3.1.2 ชั้นหนึ่ง (Class I)

ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% โดยจำนวนของใบชาสดที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นหนึ่ง (ข้อ 2.2.2) แต่เป็นไปตามคุณภาพของชั้นสอง (ข้อ 2.2.3) หรือคุณภาพยังอยู่ในเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนของคุณภาพชั้นสอง (ข้อ 3.1.3)

3.1.3 ชั้นสอง (Class II)

ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 10% โดยจำนวนของใบชาสดที่มีคุณภาพไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของชั้นสอง (ข้อ 2.2.3) แต่เป็นไปตามคุณภาพของข้อกำหนดขั้นต่ำ (ข้อ 2.1)

4. การบรรจุหีบห่อ

4.1 ความสม่ำเสมอ

ใบชาสดที่บรรจุในแต่ละบรรจุภัณฑ์ต้องมีความสม่ำเสมอทั้งในเรื่องพันธุ์และคุณภาพ กรณีที่มองเห็นใบชาสดที่อยู่ภายในบรรจุภัณฑ์ ใบชาสดส่วนที่มองเห็นต้องเป็นตัวแทนของใบชาสดทั้งหมด

4.2 ภาชนะบรรจุ

ภาชนะบรรจุใบชาสดต้องสะอาด มีคุณสมบัติที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพใบชาสด ถ่ายเทอากาศได้ ทนทานต่อการขนส่ง และไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน วัสดุที่สัมผัสกับใบชาสดต้องสะอาดและไม่มีสิ่งแปลกปลอม

5. การแสดงฉลากและเครื่องหมาย

5.1 ผลผลิตที่จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค

ต้องมีข้อความแสดงรายละเอียดที่บรรจุภัณฑ์ สิ่งห่อหุ้ม หรือป้ายสินค้า โดยต้องมองเห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวง หรือที่อาจจะทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะของสินค้า อย่างน้อยดังต่อไปนี้

(1) ชื่อผลผลิต

ให้ระบุข้อความว่า “ใบชาสด” หากไม่สามารถมองเห็นจากภายนอก

(2) น้ำหนักสุทธิเป็นระบบเมตริก

(3) ชั้นคุณภาพ (ถ้ามี)

(4) วัน เดือน ปี ที่บรรจุ (ถ้ามี)

(5) ข้อมูลผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก

ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก

(6) แหล่งกำเนิด

ให้ระบุประเทศผู้ปลูก กรณีที่ปลูกเพื่อจำหน่ายในประเทศให้ระบุชื่อแหล่งที่ปลูก

(7) ภาษา

กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ ต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทย แต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

5.2 ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้จำหน่ายโดยตรงต่อผู้บริโภค

ต้องมีข้อความที่ระบุในเอกสารกำกับสินค้า ฉลาก หรือแสดงไว้ที่บรรจุภัณฑ์ โดยข้อความต้องมองเห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่หลุดลอก ไม่เป็นเท็จหรือหลอกลวงหรือที่อาจทำให้เข้าใจผิดเกี่ยวกับลักษณะของสินค้า อย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(1) ชื่อผลิตภัณฑ์

ให้ระบุข้อความว่า “ไบชาสด”

(2) น้ำหนักสุทธิเป็นระบบเมตริก

(3) ชั้นคุณภาพ (ถ้ามี)

(4) วัน เดือน ปี ที่บรรจุ (ถ้ามี)

(5) ข้อมูลผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก

ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ผลิต หรือผู้บรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย หรือผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออก

(6) แหล่งกำเนิด

ให้ระบุประเทศผู้ปลูก กรณีที่ปลูกเพื่อจำหน่ายในประเทศให้ระบุชื่อแหล่งที่ปลูก

(7) ภาษา

กรณีที่ผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศ ต้องใช้ข้อความเป็นภาษาไทย แต่จะมีภาษาต่างประเทศด้วยก็ได้ กรณีที่ผลิตเพื่อการส่งออกให้แสดงข้อความเป็นภาษาต่างประเทศได้

5.3 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร

การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง เรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องหมาย การใช้เครื่องหมาย และการแสดงเครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2553 และประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติที่เกี่ยวข้อง

6. สารปนเปื้อน

ปริมาณสารปนเปื้อนในไบชาสด ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้อง

7. สารพิษตกค้าง

ปริมาณสารพิษตกค้างในไบชาสด ให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ มกษ. 9002 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สารพิษตกค้าง: ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุด และ มกษ. 9003 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สารพิษตกค้าง: ปริมาณสารพิษตกค้างสูงสุดที่ปนเปื้อนจากสาเหตุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

8. สุขลักษณะ

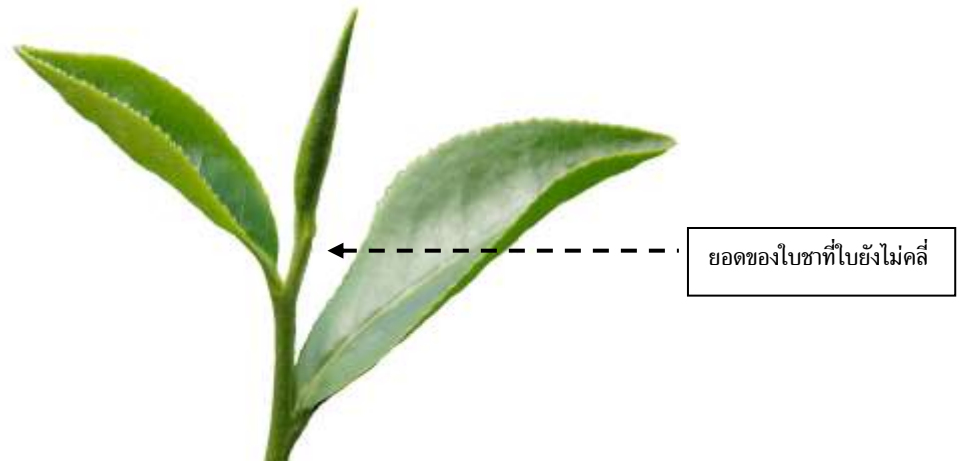
การผลิตและการปฏิบัติต่อใบชาสดในขั้นตอนต่างๆ รวมถึงการเก็บรักษา และการบรรจุ ต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค หรือได้รับการรับรองตาม มกษ. 5905 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) สำหรับใบชาสด หรือมาตรฐาน GAP อื่นที่เทียบเท่า

9. วิเคราะห์และชักตัวอย่าง

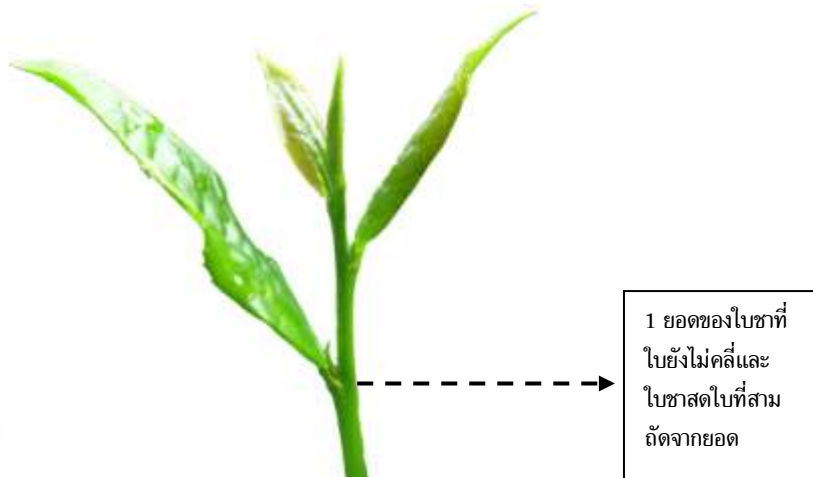
ให้เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้อง

ภาคผนวก ก

ภาพแสดงตัวอย่างใบชาสด

(1) ตัวอย่างใบชาสดชั้นพิเศษ

(2) ตัวอย่างใบชาสดชั้นหนึ่ง

(3) ตัวอย่างใบชาสดชั้นสอง

ภาพ ก.1 ตัวอย่างใบชาสดที่ผลิตเป็นการค้า

ที่มา: สถาบันชา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และสถาบันพืชสวน กรมวิชาการเกษตร

(1) ความเสียหายจากศัตรูพืช

(2) ใบไหม้

ภาพที่ ก.2 ตัวอย่างใบชาสดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ข้อกำหนดขั้นต่ำ
ที่มา: สถาบันชา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร